

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/statistics>.
14. Textbook on Human Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.undp.ru>.
  15. Human Development Report 2001 [Електронний ресурс]. – New York ; Oxford : Oxford University Press, 2001. – 264 p. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2001>.
  16. Human Development Report 2002 [Електронний ресурс]. – New York – Oxford : Oxford University Press, 2002. – 277 p. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2002>.
  17. Human Development Report 2003 [Електронний ресурс]. – New York ; Oxford : Oxford University Press, 2003. – 367 p. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2003>.
  18. Human Development Report 2004 [Електронний ресурс]. – New York, 2004. – 285 p. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2004>.
  19. Human Development Report 2005 [Електронний ресурс]. – New York, 2006. – 372 p. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2005>.
  20. Human Development Report 2006 [Електронний ресурс]. – New York, 2006. – 422 p. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2006>.
  21. Human Development Report 2007/2008 [Електронний ресурс]. – New York, 2007. – 384 p. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2007>.
  22. Конкурентоспроможність національної і економіки / за ред. Б. Є. Кваснюка. – К. : Фенікс, 2005. – 582 с.
  23. Украинское будущее хуже российского на 9 позиций [Електронний ресурс] // Украинская правда. – 2007. – 27 ноябр. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/ru/news/2007/11/27/67392.htm>.
  24. IMD World Competitiveness Online [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldcompetitiveness.com/online/Login.aspx>.

УДК 336.145

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРІОРИТЕТІВ І КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

В. О. Шпильова, кандидат економічних наук

Регулювання регіонального розвитку потребує становлення комплексу цільових орієнтирів стратегічної дії на систему регіонального відтворення. Коректність обраних пріоритетів як одне зі стратегічних завдань, що полягає у виборі найбільш цінних активів території, багато в чому визначається стратегічним фокусом регіональної політики та вибором типології регіону.

Як уже наголошувалося, вибір типології обумовлений потребами ідентифікації і групування чинників регіонального розвитку, оскільки для цілей стратегічного управління розвитком регіоном важливо перш за все виділити чинники структури економіки регіону як основи його розвитку, а також групу забезпе-

чувальних чинників – інфраструктурних (матеріальних) і людських.

Дослідження особливостей соціально-економічного розвитку регіонів, зокрема розвитку їх конкурентоспроможності відображені у працях зарубіжних учених: Б. Біренберга, І. Брамеззи, М. Портера, Г. Морозової, Л. Шеховцевої, а також у працях таких вітчизняних фахівців, як М. Бутко, В. Вакалюк, Б. Данилишин, А. Гальчинський, С. Покропивний, З. Румянцева, О. Страхов, Л. Чернюк та ін.

Метою статті є виявлення пріоритетів і аналіз конкурентних переваг соціально-економічного розвитку регіону в умовах трансформаційних зрушень.

При виборі стратегічних пріоритетів регіо-

нального розвитку здійснюється ранжування факторних доміант, що дає змогу виокремити три найбільш цікавих підходи до позиціонування регіону в системі господарських відносин, такі як джерело сировини, виробничий майданчик, «регіон – центр знань та інновацій».

Пріоритети регіональної політики при розвитку регіону як джерела сировини (наприклад, сировинну орієнтацію регіонального напряму розвитку мають більшість регіонів України) сфокусовані на вирішенні таких завдань:

- стимулювання видобутку корисних копалин і створення запасів;
- забезпечення потенційних інвесторів доступною і якісною інформацією про ресурси області, можливості для розвитку бізнесу та преференції інвесторам добувних галузей;
- активна робота зі стратегічними інвесторами (пряма взаємодія), що спеціалізуються на видобутку корисних копалин;
- розвиток середньої професійної освіти, підготовка кваліфікованої робочої сили та технічних фахівців;
- розвиток транспортної інфраструктури, що забезпечує доступ до природних ресурсів;
- розвиток енергетичної інфраструктури відповідно до потреб інвесторів;
- розвиток інфраструктурних секторів, що спеціалізуються на обслуговуванні підприємств з видобутку корисних копалин (інжиніринг, будівництво, консультування та інші послуги для добувних компаній);
- активне лобювання інтересів регіону на державному рівні, включаючи питання використання можливостей державного бюджету для фінансування вищезгаданих завдань.

При позиціюванні регіону як джерела сировини конкурентними перевагами є: дешева робоча сила, наявність природних ресурсів і розвинена транспортна інфраструктура.

У регіоні, що розвивається як виробничий майданчик, пріоритети регіональної політики спрямовані на вирішення таких завдань, як:

- підготовка ділянок для розміщення виробничих потужностей, логістичних центрів і офісів, включаючи: виділення земельних ділянок і участь у їх забезпеченні інженерною інфраструктурою;

- створення умов для вільного вибору, придбання і оформлення у власність ділянок землі в найкоротші терміни і за прийнятними умовами;

- агресивне просування інформації про можливості регіону серед стратегічних інвесторів, що спеціалізуються на масовому виробництві товарів, переробці сировини й інфраструктурних проектах (нерухомість, транспорт, енергетика тощо);

- забезпечення потенційних інвесторів доступною і якісною інформацією про можливість для розвитку бізнесу, включаючи: вартість сировини, доступність ринків збуту продукції і послуг, транспортні витрати, кваліфікацію і вартість трудових ресурсів, наявність внутрішнього попиту, транспортні і енергетичні можливості, а також преференції інвесторам;

- розвиток професійної освіти, підготовка кваліфікованої робочої сили і технічних фахівців, адаптація навчальних програм навчальних закладів відповідно до потреб інвесторів;

- розвиток інфраструктурних секторів (інжиніринг, освіта, дослідження, консультування та інші послуги для бізнесу);

- активне лобювання інтересів регіону на загальнодержавному рівні, включаючи питання використання можливостей держбюджету для фінансування вищезгаданих завдань;

- розвиток фінансових інститутів.

Таким чином, конкурентними перевагами при даному варіанті розвитку подій є: кваліфікована робоча сила, внутрішній поділ праці, розвинена виробнича інфраструктура, доступність ринків збуту для постачальників сировини.

Пріоритети регіональної адміністрації при виборі типології «регіон – центр знань та інновацій» сконцентровані, перш за все, на розвитку людських ресурсів і підтримці інноваційних сфер діяльності. Отже, необхідно розв'язати такі завдання:

- створення умов для розвитку підприємства, стимулювання появи нових підприємств (реструктуризація існуючих), що володіють високим потенціалом зростання доданої вартості, а також усунення бар'єрів для входу і виходу з бізнесу;

- пріоритетний розвиток науково-освітнього комплексу як галузі економіки регіону;
- забезпечення доступу до капіталу, залучення в регіон фінансових інвесторів (фондів прямих інвестицій, венчурних фондів);
- підтримка і розвиток кластерних ініціатив (формування стратегічно пов'язаних груп підприємств і організацій);
- активна інтернаціоналізація регіону (агресивний міжнародний маркетинг, встановлення контактів і побудова альянсів, участь у міжнародному поділі праці, розвиток інфраструктури для обміну інформацією і знаннями тощо);
- створення інфраструктури для інноваційного бізнесу: бізнес-інкубаторів і технопарків, центрів колективного користування;
- стимулювання придбання ліцензій для організації на території області високотехнологічних виробництв;
- підвищення привабливості території для висококваліфікованих спеціалістів, поліпшення умов для життя (безпека, екологія, дозвілля, якість житла та сервісу);
- стимулювання розвитку університетської науки (створення альянсів між вищою школою і бізнесом), підвищення стандартів якості вищої освіти;
- розвиток професійних інститутів (об'єднань, асоціацій тощо), які сприяють об'єднанню зусиль і підвищенню конкурентоспроможності регіонального бізнесу;
- активне лобіювання інтересів регіону на вищому рівні, включаючи питання використання можливостей держбюджету для фінансування вищезгаданих завдань.

Таким чином, за даних умов конкурентними перевагами регіону є: високопрофесійні трудові ресурси, розвинений науково-освітній комплекс, висока частка інноваційних підприємств і фінансових інститутів, висока якість життя, що забезпечується платоспроможним попитом населення.

Якщо перші дві регіональні типології можна назвати традиційними, то в епоху економіки, заснованої на знаннях, особливе значення набуває остання типологія «регіон – центр знань та інновацій». Оскільки лише економіка регіону, що розвивається на основі галузей

з високою доданою вартістю (ІТ-технології, біотехнології, нанотехнології, галузі «нової економіки»), забезпечує стійкий розвиток на довгострокову перспективу і високий рівень доходів населення. Ця обставина, визначаючи наш дослідницький інтерес, актуалізує необхідність розгляду комплексу пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку при позиціюванні регіону як центру знань та інновацій [1, с. 174].

Слід зазначити, що стратегія регіонального розвитку як пріоритетно-цільовий апарат, орієнтований на середньо- та довгострокову перспективу, передбачає створення умов для підвищення добробуту населення і забезпечення приросту регіонального капіталу [2, с. 27].

На основі розробленої нами системи чинників регіональної конкурентоспроможності представимо зміст стратегічного пріоритетно-цільового комплексу розвитку регіональної типології «регіон – центр знань та інновацій», який передбачає розв'язання ряду завдань, представлених на рис. [3, с. 94–95].

Для реалізації комплексу пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку регіону необхідно:

- створити умови для модернізації економіки регіону, підвищення рівня продуктивності підприємств, зміни структури економіки за допомогою стимулювання розвитку стратегічно пріоритетних секторів, що забезпечують високу додану вартість;
- сприяти поліпшенню умов для розвитку малого бізнесу за допомогою усунення адміністративних бар'єрів, створення механізмів фінансування підприємств на ранніх стадіях розвитку, консультаційної підтримки та навчання підприємців, а також активного залучення населення до підприємницької діяльності, включаючи формування привабливого іміджу підприємців;
- створити ефективну й результативну владу в регіоні за допомогою перетворення органів виконавчої влади регіону на ефективні, стратегічно сфокусовані організації, орієнтовані на досягнення поставленої мети;

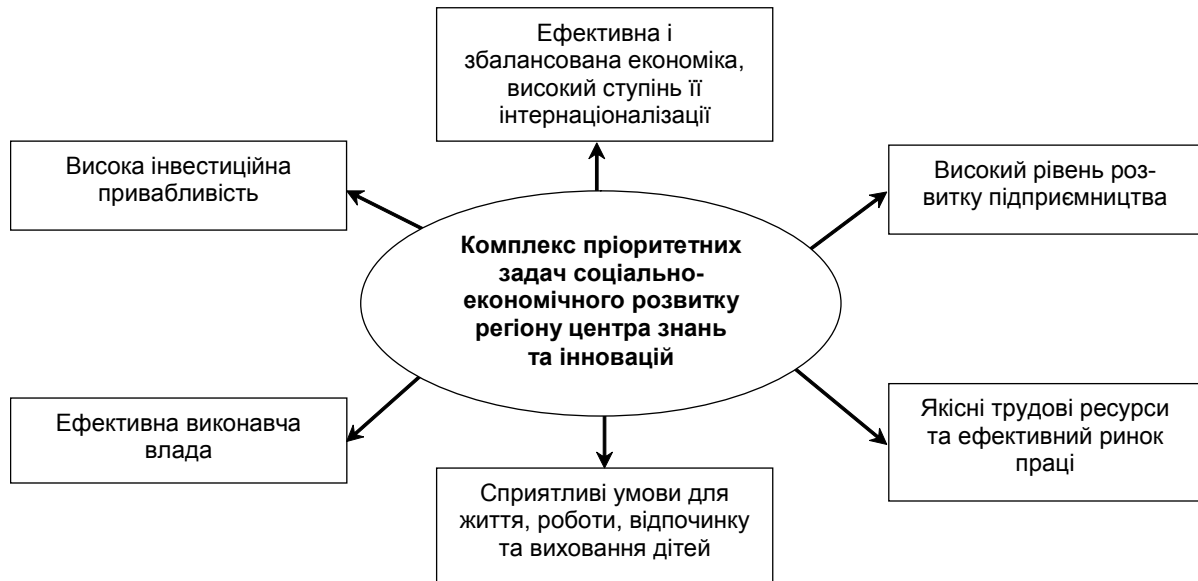

Рис. Комплекс пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку позиціюванні регіону як центру знань та інновацій

- сприяти зростанню людського капіталу території як визначальному чиннику, що забезпечує конкурентоспроможність регіону в епоху економіки знань;

- сприяти поліпшенню інвестиційного клімату, активному залученню інвесторів і підготовці регіональних підприємств до ефективної взаємодії з інвесторами;

- сприяти підвищенню якості життя в регіоні, забезпечуючи перетворення регіону на одне з найпривабливіших місць для роботи, відпочинку і виховання дітей, що надає своєму населенню широкі можливості для самореалізації та розкриття творчого потенціалу [4, с. 88–91].

Отже, при розробці стратегічних перспектив розвитку регіону здійснюється вибір цільових пріоритетів і ранжування факторних домінант, що дає змогу виділити три підходи до позиціювання регіону в системі господарських відносин: як регіону – джерела сировини, регіону – виробничого майданчику, регіону – центру знань та інновацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Страхов О. О. Механізм державного стимулювання інноваційного розвитку на рівні регіонів / О. О. Страхов // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ДРІДУ НАДУ. – Дніпропетровськ, 2007. – Вип. 1 (27). – С. 172–178.
2. Вакалюк В. А. Формування інноваційної діяльності в регіоні / В. А. Вакалюк // Сучасні проблеми гуманізації та гармонізації управління. Українська Асоціація «Жінки в науці та освіті» : матеріали 5-ї Між нар. міждисциплінарної наук.-практ. конф. – Х. : Видавничий центр ХНУ, 2004. – С. 27–28.
3. Бойчик І. М. Регіональні аспекти державної підтримки реалізації інноваційних стратегій підприємств / І. М. Бойчик // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ, 2002. – Вип. 158. – С. 93–97.
4. Валюх А. М. Стратегія регіонального розвитку інноваційної діяльності (організація та управління) / А. М. Валюх. – Рівне : УДУВГП, 2004. – 174 с.